



## כוונת המתקת הדינים ב"יחץ" על פי השילוב הנפלא של הרה"ק מראפשיץ זי"ע והרה"ק מזידיטשוב זי"ע

מעתה מבואר היטב מה שאנו מקדימים לחלק את המצה לשני חלקים, כדי לומר "הא לחמא עניא" על מצה הפרוסה עוד לפני סיפור יציאת מצרים, ואין אנו ממתינים לעשות כן לפני הסעודה, כי אנו רוצים לקיים מצות סיפור יציאת מצרים על מצה שנקראת "לחם עני" כדרכו של עני בפרוסה, וגם "לחם עוני" שעונים עליו דברים הרבה, וכפי הנראה לזה התכוון גם כן ה"כל בו" אלא שקיצר בדבריו.

### בפריסת המצה אנו משלבים את הכתיב והקרי כדי לחבר תורה שבכתב עם תורה שבעל פה

ונראה להוסיף טעם לשבח על מה שאנו נוהגים לשלב את הכתיב ואת הקרי לפני אמירת ההגדה, כדי לקיים מצות סיפור יציאת מצרים על מצה שיש בה שני הפירושים, "לחם עוני" שעונים עליו דברים הרבה, וגם "לחם עני" שדרכו בפרוסה, על פי מה שמבואר בספרים הקדושים שתכלית גלות מצרים הייתה לזכר את נשמות ישראל לקראת קבלת התורה שבכתב והתורה שבעל פה, כמו שכתוב (דברים ד-כ): "ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה". ופירש רש"י: "כור הוא כלי שמזקקים בו את הזהב".

וזהו שאמר הקב"ה למשה (שמות ג-ב): "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה". ופירש רש"י: "וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיצאו ממצרים". יומתק לבאר בזה הטעם שכל ההגדה שאנו מקיימים בה מצות סיפור יציאת מצרים, כלולה מפסוקים בתורה שבכתב ומהדרשות שדרשו עליהם חכמינו ז"ל בתורה שבעל פה.

נקדים עוד מה שכתב ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן רלו), וכן הביא ה"בני יששכר" (ניסן מאמר יא אות א) בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע [הובא

מה שפורסים את המצה לפני אמירת ההגדה, הוא כדי לומר על הפרוסה "הא לחמא עניא".

אמנם דברי ה"כל בו" צריכים ביאור, שהרי גם על עצם אמירת "הא לחמא עניא" קשה קושיא זו, מדוע תיקנו לאומרו לפני מצות סיפור יציאת מצרים, הלא היה ראוי יותר להמתין עד אחרי ברכת "גאל ישראל" שכבר גמרנו לספר ביציאת מצרים, ואז לפני קיום מצות אכילת מצה נחלק את המצה האמצעית, ונאמר עליה "הא לחמא עניא" כדי לבאר הטעם שמחלקים את המצה כי דרכו של עני בפרוסה.

ונראה ללמוד הביאור על דברי ה"כל בו" מדברי בעל ה"תניא" ב"שלחן ערוך הרב" (סימן תעג סעיף לו), שמבאר הטעם שמחלקים את המצה לפני אמירת ההגדה, וכפי הנראה כוונתו לבאר בזה ביתר שאת את דברי ה"כל בו":

"לפי שצריך לומר ההגדה על מצה הראוי לצאת בה ידי חובתו, שנאמר תאכל עליו מצות לחם עוני, ודרשו חכמים שעונים עליו דברים הרבה, ומתוך שנאמר לחם עני חסר וא"ו דרשו חכמים, לחם עני, מה דרכו של עני בפרוסה אף כאן בפרוסה, שהמצה שיוצא בה ידי חובתו לא תהיה שלימה אלא פרוסה ועליה יאמר ההגדה".

ביאור דבריו, כי מאחר שדרשו בגמרא שתי דרשות מהקרי והכתיב, כי על הקרי "לחם עוני" דרשו "לחם שעונים עליו דברים", דהיינו שאומרים עליו את ההגדה כדי לקיים מצות סיפור יציאת מצרים בשעה שהמצות מונחות לפניו, ועל הכתיב "לחם עני" דרשו "מה עני שדרכו בפרוסה אף כאן בפרוסה", לכן אנו מחברים יחד את שני הפירושים, שצריך לספר ביציאת מצרים על מצה פרוסה שמקיימים בה מצות אכילת מצה, ובכך אנו מקיימים את הקרי "לחם עוני" שעונים עליו דברים הרבה, ואנו מקיימים גם את הכתיב "לחם עני" לומר את ההגדה על פרוסה כדרכו של עני.

לקראת חג הפסח הבא עלינו לטובה, דבר בעתו מה טוב להתבונן בהלכה ובאגדה במנהג הקדוש של "יחץ", לפרוס את המצה האמצעית לשני חלקים, כמו שכתבו ה"טור" והמחבר ב"שלחן ערוך" (או"ח סימן תעג סעיף ו): "יקח מצה האמצעית ויבצענה לשתיים, ויתן חציה לאחד מהמסובין לשומרה לאפיקומן, ונותנין אותה תחת המפה, וחציה השני ישים בין שתי השלימות, ויגביה הקערה שיש בה המצות, ויאמר הא לחמא עניא עד מה נשתנה".

וביאר ה"מגן אברהם" (ס"ק כ) כי מקור המנהג לבצוע את המצה לשתיים, הוא ממה שכתוב בפרשת ראה (דברים טז-ג): "שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עִלְיֹ מִצֹּת לֶחֶם עֹנִי". והנה יש כאן קרי וכתיב, הקרי הוא "לחם עוני" והכתיב הוא "לחם עני", דרשו על כך בגמרא (פסחים קטו:): "לחם עוני, לחם שעונים עליו דברים הרבה. דבר אחר לחם עוני, עני כתיב, מה עני שדרכו בפרוסה אף כאן בפרוסה". וכן שנינו בגמרא (ברכות לט:): "אמר רב פפא, הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלימה ובוצע, מאי טעמא לחם עני כתיב".

### הטעם שבוצעים את המצה לפני "הא לחמא עניא"

והנה לפי הטעם שנזכר בגמרא: "לחם עוני, עני כתיב, מה עני דרכו בפרוסה", היה מספיק לבצוע קודם הברכה, כמו שהיא באמת שיטת הרמב"ם (הלכות חמץ ומצה פ"ח ה"ו), אבל אנו נוהגים כמו שכתבו ה"טור" והמחבר לפרוסה לפני אמירת ההגדה, וכתב ה"בית יוסף" הטעם לכך בשם ה"כל בו" (סימן ט): "והמנהג לחלקה קודם שיקרא ההגדה, כדי שיאמר עליהן הא לחמא עניא, מה לעני בפרוסה אף כאן בפרוסה".

לפי זה מדוקדק היטב מה שהסמיכו הטור והמחבר את שני הדברים: "יקח מצה האמצעית ויבצענה לשתיים... ויגביה הקערה שבה המצות ויאמר הא לחמא עניא", כי שני הדברים קשורים זה בזה, כי

ב"אמרי פנחס" החדש פרשת חוקת סימן שמ], כי בכל מקום שיש בתורה כתיב וקרי, הכתיב הוא תורה שבכתב שהרי כך נמסר לכתוב בתורה, ואילו הקרי כפי שאינו כתוב בתורה הוא תורה שבעל פה.

מעשה יש לומר כי מטעם זה לפני שאנו מקיימים מצות סיפור יציאת מצרים באמירת ההגדה, פורסים את המצה כדי לומר את ההגדה על מצה פרוסה, ובכך אנו משלבים את הכתיב "לחם עני" עם הקרי "לחם עוני", שהוא שילוב נפלא של תורה שבכתב עם תורה שבעל פה שזכינו לקבל בהר סיני בזכות הזיכרון במצרים, ואחר כך אומרים עליו ההגדה הכלולה מתורה שבכתב ותורה שבעל פה.

## המתקת הדינים במשנת הרה"ק מראפשיץ זי"ע

דבר בעתו מה טוב להעלות בליל הסדר על שלחן מלכים, כוונה נשגבה השווה לכל נפש בשבירת המצה של "יחץ", ממשנתו הטהורה של הרה"ק מראפשיץ זי"ע ב"זרע קודש" (פסח ד"ה יחץ), שמבאר שם הטעם ששוברים דוק את המצה השניה, על פי המבואר ב"פרי עץ חיים" (שער חג המצות פרק ו) כי ג' המצות שאנו מכינים בליל הסדר הן כנגד כהן לוי ישראל. נמצא לפי זה כי המצה האמצעית היא כנגד לוי.

והנה מבואר בזוהר הקדוש ובכתבי האריז"ל כי לוי הוא מדת גבורה, כמבואר בתיקוני זוהר (תיקון ע קד). שמטעם זה העבירו מהם את השערות שהם דינים: "ולויים בגין דהוון מסטרא דדינא, אתמור בהון (במדבר יב-ז) והעבירו תער על כל בשרם". וכתב ב"סמיכת חכמים" (ברכות לה.) כי מטעם זה אמרו הלויים שירה על הקרבן, כי בהיותם מסטרא דדינא קשיא היו יכולים להמתיק הדינים בשורשם.

לפי זה מבאר ה"זרע קודש" הטעם ששוברים את המצה האמצעית שהיא כנגד לוי, כדי לעשות בזה פועל דמיון לשבר את הדין ולהמתיקו לרחמים. והוסיף דבר נפלא לבאר הטעם שרמזו ענין זה במילת יחץ שהיא בגימטריא ק"ח מחצית ממספר גבור"ה, לרמז בכך שהגבורה נשברה לשתיים.

ויש להוסיף כי ביאור זה מתאים להפליא למה שמבואר ב"דעת זקנים" לבעלי התוספות פרשת בא (שמות יב-ח): "נהגו העם לעשות בליל פסח שלש מצות... זכר לשלשה אבות". וכן הביא ב"ארחות חיים" (ליל הסדר סימן כד): "ויש נותנין טעם לשלש מצות זכר לשלשה אבות". נמצא לפי זה כי המצה השניה היא כנגד יצחק אבינו שמדתו גבורה, לכן שוברים מצה זו כדי לשבור את הדינים מעל ישראל ויחולו על ראשם של שונאי ישראל.

## בית יוסף: "זהמנהג לחלקה קודם שיקרא ההגדה, כדי שיאמר עליהן הא לחמא עניא, מה לעני בפרוסה אף כאן בפרוסה"

שלחן ערוך הרב: אנו משלבים את הקרי "לחם עוני"

שעונין עליו דברים הרבה עם הכתיב "לחם עני" שדרכו בפרוסה

אנו אומרים את ההגדה על מצה פרוסה,

כדי לשלב את הכתיב עם הקרי שהם כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה

הרה"ק מראפשיץ זי"ע: פורסים את המצה השניה

שהיא כנגד לוי שמדתו דין כדי לשבור ולהמתיק את הדין

## המתקת הדינים במשנתו הטהורה של הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע

כעבדא קמי מאריה אחיזנא בשולי גלימתו של ה"זרע קודש", להרחיב במה שביאר בדברי קדשו ענין ה"יחץ" כדי לשבור את מדת הדין, על פי מה שכתב ה"מגן אברהם" (סימן תעג ס"ק כא) בשם המהרי"ל כי כשפורסים את המצה, יניח את הפרוסה הקטנה יותר בתוך הקערה לקיים בה מצות אכילת מצה, ואת הפרוסה הגדולה יותר יטמין לאפיקומן לאוכלה על השובע בסוף הסעודה, וכן הוא המנהג על פי האריז"ל כמו שמבואר ב"שער הכוונות" (פסח דרוש ו).

פתח דברינו יאיר עם הקדמה יקרה מאירת עינים בענין המתקת הדינים שהביא ב"אמרי יוסף" (פרשת פנחס ד"ה ראובן) בשם המקובל האלקי רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע [אשר כידוע היה חבר נאמן של הרה"ק מראפשיץ זי"ע], ש'קמז על הסוד של המתקת הדינים בפסוק (תהלים סה-י): "פלג אלקים מלא מים".

וביאר בדברי קדשו כי המתקת הדינים משם אלקים היא על ידי שמחלקים את השם אלהים שמספרו פ"ו למחצית, ואז יעלה מספרו מ"ג בגימטריא טו"ב הוי"ה שהוא מדת הרחמים, כמו שכתוב (תהלים קמה-ט): "טוב הוי"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו". הנה כי כן זהו רמז הכתוב: "פלג אלקים", כאשר תפלג את השם אלקים שהוא מדת הדין לשניים: "מלא מים", יתמלא העולם בשפע של חסד הנקרא מים.

והנה מקור יחוד זה הוא ממה שהביא הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא חתן הרה"ק מזידיטשוב זי"ע בספר "דעת קדושים" (דרוש ל"ג בעומר) בשם חותנו. והוסיף חתנו לפרש בזה רמז הפסוק (תהלים פה-ג): "גם ה' יתן הטוב וארצנו תתן יכולה". פירוש, על ידי שמחלקים שם אלהים לשניים בגימטריא ג"ם שמספרו טו"ב ה', על ידי זה ה"וי"ה יתן הטוב שישפיע חסדים, "וארצנו תתן יכולה".

ויש לרמז ענין זה במה שאמר רבי יהושע בן לוי (ויק"ר י-ה): "תפלה עושה מחצה". רמז בכך כי התפלה יש לה כח להמתיק את הדין משם אלקים, על ידי שעושה את השם אלקים "מחצה", שאז הוא עולה בגימטריא טו"ב הוי"ה.

## מ"ג תיבות ב"מזמור לתודה" להמתיק הדין בבחינת "כי טוב הוי"ה"

והאיר ה' את עיני למצוא פנינה יקרה בספר תהלים, במה שיסד דוד המלך ע"ה מזמור מיוחד (מזמור ק) "מזמור לתודה", כדי להודות לה' על כל הטוב אשר גמלנו, והנה כאשר נתבונן נראה כי מזמור זה כולל את היחוד הנפלא של הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע בהמתקת הדינים, הא כיצד, במזמור זה ישנן בדיוק מ"ג תיבות:

"מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ. עבדו את ה' בשמחה בואו לפני ברננה. דעו כי ה' הוא אלקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו. בואו שערי תודה חצרותיו בתהלה הודו לו ברכו שמו. כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דור ודור אמונתו".

ויש לומר כי דוד המלך הזכיר במזמור זה: "דעו כי הוי"ה הוא אלקים", כדי להמתיק את הדין משם אלקים לרחמים על ידי השם הוי"ה, הנה כי כן מאחר שלפי המבואר, המתקת הדין היא על ידי התחלקות שם אלהים לשניים שעולה טו"ב הוי"ה, לכן יש במזמור זה מ"ג תיבות כמספר טו"ב הוי"ה. וזהו גם הטעם שבחר לסיים את המזמור בפסוק: "כי טוב ה' לעולם חסדו", שכן טו"ב הוי"ה הוא ההמתקה מהתפלגות הדין של שם אלקים בבחינת "פלג אלקים מלא מים", שעל ידי זה נמשך "לעולם חסדו".

יומתק להבין בזה מה ששינינו בגמרא (מנחות טז), כי ביום הכיפורים היזה הכהן הגדול מ"ג הזאות, ופירש רש"י: "ח' הזאות דפר בין הבדים, אחת למעלה ושבע למטה, וח' דשעיר, הרי ט"ז, וכנגדו בהיכל כדאמרינן במסכת יומא (דף גג:) הרי

בשעבודם הקשה את שורש הדינים ה' גבורות, שהם ה' פעמים שם אלהים בגימטריא ת"ל.

והוסיף האריז"ל כי מטעם זה נזכר שם אלוקים ה' פעמים בשעבוד הקשה של ישראל במצרים, בג' פסוקים הסמוכים זה לזה (שמות ב-ג): "ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה. וישמע אלוקים את נאקתם ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב. וירא אלוקים את בני ישראל וידע אלוקים". לרמז בכך כי תכלית השעבוד במצרים היתה כדי להמתיק את שורש הדינים ה' שמות אלוקים.

ונראה לבאר לפי זה מה שיצאו ממצרים לפני הזמן, על פי מה שמבואר בפרקי דרבי אליעזר (פרק מה) החשבון במה שכתוב שישבו ישראל במצרים ת"ל שנה, כי למעשה אמנם משירדו יעקב ובניו היו בגלות מצרים רד"ו שנה, אבל הגלות התחילה עוד חמש שנים לפני שירד יעקב למצרים משנולדו ליוסף שני השבטים אפרים ומנשה, נמצא לפי זה שהיו בגלות מצרים רט"ו שנה, וכאשר מצרפים את הימים ואת הלילות כל אחד מהם בנפרד, הרי הם ב' פעמים רט"ו שנה שהן ת"ל שנה.

מעתה אמינא מילתא חדתא, כי מה שחישב הקב"ה את הימים והלילות לגלות כפולה, שאין זה דבר פשוט כל כך שהרי בדרך כלל מחשבים את היום והלילה ליום אחד, הוא רק בזכות שצעקו ישראל והתפללו להינצל מהדין של ה' שמות אלוקים, כמו שכתוב בפסוקים הנ"ל שנוכרו בהם ה' שמות אלוקים: "ותעל שועתם אל האלוקים".

לכן בזכות תפלתם המתיק הקב"ה את ה' שמות אלוקים, על ידי שחילקם לשנים בבחינת "פלא אלוקים מלא מים". לכן במקום שהיו צריכים להיות בפועל ת"ל שנה כמספר ה' פעמים אלוקים, לא היו רק מחצית מהסכום הזה, שהם רט"ו שנה משנולדו אפרים ומנשה, אולם כדי להשתיק את מדת הדין, חישב הקב"ה את הימים ואת הלילות כאילו היו שם ת"ל שנה, אבל עצם החישוב של הימים והלילות היה בזכות ההמתקה הנ"ל.

## החלק הקטן כנגד טו"ב והחלק הגדול כנגד הוי"ה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר דברות קדשו של ה' זרע קודש", ששוברים את המצה השניה שהיא כנגד לוי שמדתו דין, ולפי מה שנתבאר היא גם כן כנגד יצחק אבינו שמדתו דין, ויש לומר שהכוונה בזה היא לשבור את הדין משם אלוקים על ידי התחלקותו לשנים בבחינת: "פלא אלוקים מלא מים", ועל ידי זה נמתק הדין משם אלוקים

## מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע: המתקת הדין משם אלהים על ידי התפלגותו לחצי מ"ג כמספר טו"ב הוי"ה

**"מזמור לתודה" יש מ"ג תיבות כדי להמתיק את שם אלוקים, לכן כתוב בו: "כי טוב הוי"ה לעולם חסדו"**

**ביום הכיפורים היזה הכהן הגדול מ"ג הזאות, כדי להמתיק את הדין מישראל ביחוד של טו"ב הוי"ה**

**הפרוסה הקטנה היא כנגד טו"ב שהיה גנוז בגלות מצרים, והפרוסה הגדולה היא כנגד הוי"ה שיתגלה לעתיד לבוא**

בתוכו, מתגלה הרחמים של השם הוי"ה עצמו. וזהו פירוש הפסוק: "הודו לה' כי טוב", הודו לה' אפילו כשהרחמים של השם הוי"ה הוא במספר קטן בגימטריא טו"ב, כי בזכות הודאה זו, "כי לעולם חסדו", יתגלו חסדי ה' בלי שום הסתר פנים. אלו דבריו הקדושים.

מעתה נראה כי העבודה של המתקת הדין משם אלוקים לחלקו לשנים, שאז יעלה מחצית מספרו מ"ג במספר טו"ב הוי"ה, היא על ידי שאדם מקיים העצה של הבעש"ט הקדוש, להאמין באמונה שלימה גם בעת שליטת הדין כי באמת טו"ב הוי"ה, דהיינו שבתוך הדין טמון טו"ב הבא מהשם הוי"ה שהוא רחמים, אלא שבעת הדין הוא עדיין במספר קטן בהיותו גנוז ומוסתר בתוך הצרה, ועל ידי אמונה זו הוא זוכה להמתיק את הדין משם אלוקים, לחלקו שיתגלה בב' הבחינות של טו"ב הוי"ה, כפירוש הבעש"ט: "הודו לה' כי טוב", בשעה שהחסד עדיין גנוז בבחינת "טוב", ועל ידי זה זוכים "כי לעולם חסדו", בגילוי של השם הוי"ה.

יומתק לרמז ענין זה במנהגו של "נחום איש גם זו" לומר על כל צרה "גם זו לטובה", ועל ידי זה הפך את הדין לרחמים, כי התחזק תמיד אפילו בעת צרה באמונתו שהכל לטובה בבחינת טו"ב הוי"ה, ועל ידי אמונה זו המתיק את הדין משם אלוקים לחלקו לשנים במספר טו"ב הוי"ה. וזהו שדקדק לומר "גם זו לטובה" - ג"ם דייקא בגימטריא טו"ב הוי"ה, שגם בתוך הדין טמון טובו יתברך.

## גלות מצרים רט"ו שנה מחצית מה' שמות אלוקים

הנה מה טוב ומה נעים ליישב בזה, מה שהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים עוד לפני שהשלימו את זמן גלותם, על פי מה שכתוב בפרשת בא (שמות יב-ג): "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה". וביאר רבינו האריז"ל ב"שער הפסוקים" וב"לקוטי תורה" (שם) שהיו צריכים להיות בגלות מצרים ת"ל שנה, כדי להמתיק

ל"ב, וד' קרנות המזבח הפנימי הרי ל"ו, וז' על טהרו של אותו מזבח, כשהדם הפר והשעיר מעורבין ביחד, הרי מ"ג".

לפי האמור יש לבאר הענין בזה, כי היות שיום הכיפורים הוא גמר החתימה של עשרת ימי התשובה, לכן צוה הקב"ה ברוב רחמי וחסדיו לכהן הגדול, שיזה ביום קדוש זה לפני ה' מ"ג הזאות כדי להמתיק את הדינים משם אלוקים, בבחינת "פלא אלוקים מלא מים", שמחצית משם אלוקים הוא מ"ג כמספר טו"ב הוי"ה.

## המתקת הדינים על ידי האמונה שהכל לטובה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר בדרך עבודה היחוד הקדוש של הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע, להבין ולהשכיל מהי העבודה המוטלת עלינו כדי לגרום את ההמתקה משם אלוקים על ידי התחלקותו לשנים בבחינת טו"ב הוי"ה, על פי מה שהביא בשו"ת "קול אריה" בהקדמת "פתח טוב" (אות ח) בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע, לפרש מקרא שכתוב (תהלים קלו-א): "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

הענין בזה על פי מה שמצינו יסוד גדול בתורת הבעש"ט שהביא ב"תולדות יעקב יוסף" (פרשת נח), כי על ידי שהאדם מאמין באמונה שלימה שאפילו מה שנראה כדין גמור טמון בו חסד גדול, הרי הוא גורם בכך להמתיק הדין שיתגלה החסד שבו. וזהו שמצינו בגמרא (תענית כא.) אצל "נחום איש גם זו", שזכה להמתיק כל הדינים על ידי שהאמין ואמר על הכל: "גם זו לטובה".

לפי זה מחדש הבעש"ט כי כשהדין שולט בעולם, מתגלה השם הוי"ה רק במספר קטן [שהאות י' שבו היא רק א'] שאז הוא בגימטריא טו"ב, לרמז שגם בעת שליטת הדין גנוז הטוב בתוך הדין, ועל ידי שאנו מודים לה' אפילו בזמן של הסתר פנים בהיותנו מאמינים שטובו גנוז

שהוא תיבה אחת, ובמקום זה מתגלה ההמתקה של טו"ב הוי"ה שהם ב' תיבות.

לפי זה יאירו עינינו להבין הענין שמחלקים את המצה השניה השלימה לשני חלקים קטן וגדול, כי החלק הקטן הוא כנגד תיבת טו"ב שעולה בגימטריא י"ז, והחלק הגדול הוא כנגד השם הוי"ה שעולה בגימטריא כ"ו שהוא גדול במספרו, זאת ועוד, שהחלק הקטן שהוא כנגד טו"ב רומז על המצב של הסתר פנים, כאשר השם הוי"ה הוא רק במספר קטן, ואילו החלק הגדול שהוא כנגד השם הוי"ה הרי רומז על גילוי הרחמים בלי שום הסתר פנים.

הנה כי כן מטעם זה על הפרוסה הקטנה שהיא כנגד טו"ב אנו אומרים: **"הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים"**, ואנו מספרים עליה סיפור יציאת מצרים, להראות בכך שגם בתוך הגלות וההסתר פנים היה **"טוב"** גנוז בתוכו, שהשגיה הקב"ה על ישראל שלא ישקעו בני שערי טומאה, ואילו הפרוסה הגדולה שהיא כנגד השם הוי"ה מטמינים לאפיקומן לסוף הסעודה, לרמז על הגאולה העתידה שאז יתגלה השם הוי"ה בכל ד' אותיותיו שיהיה השם שלם והכסא שלם.

יומתק להבין בזה מה שאנו אוכלים את שתי הפרוסות בתוך הסעודה, כי הפרוסה הקטנה שהיא כנגד טו"ב אוכלים בתחילת הסעודה לקיים בה מצות אכילת מצה, והפרוסה הגדולה שהיא כנגד הוי"ה אוכלים לאפיקומן בסוף הסעודה, כדי לייחד בזה את ב' הבחינות של טו"ב הוי"ה, ועל כן מיד אחר הסעודה אנו משלימים את ההלל ואומרים בו: **"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו"**, לתת הודאה להקב"ה על ההמתקה של טו"ב הוי"ה.

## **"יחץ" כנגד "ושחטו הפסח" לחלק פס"ח לשנים בגימטריא אכדט"ם**

דבר בעתו מה טוב לבאר בזה מה שכתב המחבר (או"ח סימן תעג סעיף 1): **"יקח מצה האמצעית ויבצענה לשנים, ויתן חציה לאחד מהמסובין לשומרה לאפיקומן"**. וכתב ב"ביאור הגר"א" (שם אות לו) הטעם שמכינים את החצי השני לאפיקומן: **"ויתן חציה לשומרה לאפיקומן, ששתי אכילות שאוכל לשם מצה יהא בפרוסה"**. וצריך ביאור, שהרי מה שאנו אוכלים אפיקומן הוא זכר לפסח, כמבואר בשו"ע

(או"ח סימן תעו ס"א): **"לאחר גמר כל הסעודה אוכלים ממצה השמורה תחת המפה כזית כל אחד, זכר לפסח הנאכל על השובע"**. אם כן לשם מה צריך לאכול מצה פרוסה לאפיקומן שהוא זכר לקרבן פסח.

ונראה לבאר הענין בזה בדרך רמז, על פי מה שלמדנו מדברי הרה"ק מראפשיץ זי"ע הטעם שפורסים את המצה השניה, משום שהיא כנגד לוי שמדתו דין, לכן שוברים את המצה כדי לשבור את הדין, וזהו הרמז במילת יח"ץ שהוא חצי מספר גבור"ה.

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הענין שמטמינים את החצי השני של ה"יחץ" לאפיקומן, על פי מה שהביא ב"לב שמח" (פרשת בא) בשם חותנו כ"ק מרן השר שלום מבעלזא זי"ע לפרש רמז הכתוב (שמות יב-כא): **"משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח"**, כי ידוע מה שמבואר ב"שער הכוונות" להאריז"ל (ספירת העומר דרוש יב) כי שם הבטחון הוא **אכדט"ם** שהוא האותיות שלפני שם אלקי"ם [כמו שיתבאר לפנינו]. וזהו רמז הפסוק: **"ושחטו הפסח"**, כי כאשר נחלק את מספר פס"ח לשנים, הרי הוא עולה בגימטריא **אכדט"ם**.

ביאור דבריו הקדושים על פי מה שמבואר בדברי האריז"ל (שם) ענין ל"ג בעומר שהוא יום טוב ואסור בהספד ותענית, כי ביום זה פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות, בזכות שם הקדוש **אכדט"ם** שהוא האותיות שלפני שם אלהי"ם שנתגלה בל"ג בעומר, ובזכות זה נמתק הדין של שם אלקים ששלט על תלמידי רבי עקיבא.

והנה שם **אכדט"ם** הוא חילוף שם אלהי"ם באותיות שלפניו באופן זה: לפני אות א' אין שום אות לכן נשארת האות א' במקומה, לפני אות ל' היא אות כ', לפני אות ה' היא אות ד', לפני אות י' היא אות ט', לפני מ' סתומה היא מ' פשוטה, אך להיותה בסוף התיבה היא חוזרת שוב להיות מ' סתומה, הרי לנו שם **אכדט"ם** שהן האותיות שלפני אלהי"ם הממתיק את הדין.

ומבאר האריז"ל כי שם **אכדט"ם** הוא שם הבטחון: **"והנה ה' אותיות אכדט"ם... על זה אמר הכתוב (ישעיה כו-ד) בטחו בה' עדי עד... והוא רחמים, ולכן בו תלוי הבטחון"**. וכוונתו כי בטחו"ן

בגימטריא **אכדט"ם** עם הכולל, ושם זה עולה בגימטריא ע"ד, ונרמז בכתוב: **"בטחו בה' עדי עד"**. הנה כי כן זהו שפירש מרן השר שלום זי"ע: **"ושחטו הפסח"**, שישחטו ויחלקו את קרבן פס"ח לשנים ויעלה מספרו ע"ד כמנין שם **אכדט"ם**.

## **המתקת שם אכדט"ם על ידי בטחון בה'**

רחש לבי דבר טוב לבאר את דברות קדשו של השר שלום זי"ע בדרך עבודה, איך על ידי שחיטת הפסח מתגלה שם הבטחון **אכדט"ם**, זאת ועוד מהו הקשר בין שם זה למדת הבטחון, על פי מה שנקדים לבאר דברי האריז"ל כי שם **אכדט"ם** ממתיק הדין של שם אלהי"ם, מהי העבודה המוטלת עלינו לגרום להמתקה זו.

ונראה לבאר הענין בזה, כי כאשר רואה אדם ח"ו שנתעורר עליו הדין משם אלקים ויסורים באים עליו, ועם כל זה אינו נופל בתהום היאוש שמפיל עליו היצר, אלא הוא שם את בטחונו בה' שבידו להושיעו מכל צרה, על ידי בטחון זה הוא מעורר את שם הבטחון **אכדט"ם**, ועל ידי זה נמתק הדין של שם אלהי"ם באותיות שלפניו **אכדט"ם**. וזהו שאמר דוד המלך (תהלים לב-י): **"רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו"**, כי על ידי הבטחון בה' נמתקים כל הדינים.

מעתה יתבאר הקשר הנפלא בין שם **אכדט"ם** לשחיטת הפסח, כי על ידי ששחטו ישראל את קרבן הפסח שהיה אלהי מצרים בלי שום פחד, גילו בכך את אמונתם ובטחונם בה', ובזכות זה נתגלה שם הבטחון **אכדט"ם** שרמוז בשחיטת פס"ח למחצית, ועל ידי זה נמתקו הדינים מכל ישראל ונמשכו עליהם רחמים גדולים.

מעתה יאירו עינינו להבין הטעם שמכינים את המצה לאפיקומן כשפורסים את המצה בפעולת **"יחץ"**, כי היות שהאפיקומן הוא זכר לפסח שעליו כתוב **"ושחטו הפסח"**, כדי שיתגלה שם הבטחון, לכן גם האפיקומן צריך להתגלות על ידי שבירתו לשנים, אשר כפי שביארנו הכוונה בזה שיתגבר האדם על כל עניני הטבע לשברם באמונתו בהנהגת הקב"ה למעלה מן הטבע, והרי זה עולה בקנה אחד עם דברי הרה"ק מראפשיץ זי"ע שפורסים את המצה כדי לשבור ולהמתיק את הדין.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ז - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים [shvilei.com](http://shvilei.com)

לקבלת המאמרים באימייל: [mamarim@shvileipinchas.com](mailto:mamarim@shvileipinchas.com)